

[Hvidberg.]
 indtage stillingen som den danske folkekirkes magthavere.

Hele denne sag har for mig været et ejendommeligt vidnesbyrd om, at rigsdagen ikke i alle tilfælde har den rette forståelse af kirkens forhold eller af præsternes særegne og meget personlige problemer til, at rigsdagen kan lovgive derom uden at spørge nogen til råds. Monrad, gamle Monrad, påpegede i et af sine senere skrifter det mærkelige i, at rigsdagen uden at komme til at le ad sig selv kunne sidde og agere synode. Jeg må sige, at når jeg ser tilbage over den begivenhed, som her afsluttes i dag for folketingets vedkommende, når jeg ser rigsdagen sidde her og agere synode, synes jeg ærlig talt, at det er til at græde over.

Men jeg lægger nu denne sag i det høje landstings hænder og understreger endnu en gang, at det slet ikke drejer sig om en partipolitisk sag, men ganske simpelt om en ren menneskelig sag, og jeg håber så på det høje landsting.

Evald Christensen: Man kan vist sige, at alle i udvalget gerne ville finde en udvej for disse præster, enten de var kommet fra Grønland, Færøerne eller udlandet. Men nu har man arbejdet med denne sag i mange år, man har arbejdet med den i det sidste kirkelige udvalg, som blev nedsat i 1928 og sad over 10 år, og der kunne man ikke finde nogen løsning på spørgsmålet. Nu har vi arbejdet med det i et udvalg her i folketinget, og vi kunne heller ikke finde nogen løsning, så det ser ikke ud til, at det er nemt at få denne sag ordnet. Dermed mener jeg ikke, vi skal give det op; det er muligt, at der findes en udvej i den tid, der kommer.

Men jeg vil gerne føje et par ord til. Det er jo ikke blot et forhold, som angår præsterne; det er ikke blot præsterne, som må tage skylden. Det ærede medlem fru Inger Gautier Schmit sagde forleden dag under forhandlingen, at præsterne måtte tage skylden, når det kirkelige arbejde i et sogn var kørt fast. Jeg vil ikke tage den skyld fra dem, de har, og jeg vil gerne være med til — skal vi sige at fyre lidt under dem, så at de tager sig sammen og gør alt, hvad de kan. Men jeg mener da, at menigheden har mindst lige så megen skyld. Når det kniber for præsten, hvem er så mere skyldig at hjælpe ham end menigheden? Når det begynder at knibe for en præst, trækker menigheden sig tit tilbage i stedet for at være præsten be-

hjælpelig i vanskelighederne. Det er så let at lægge ansvaret over på præsten, når det ikke går så godt for ham. Han har sit ansvar, men *menighedens* ansvar er i hvert fald ikke mindre. Det er også så let at lægge ansvaret på læreren, når det går dårligt i en skole. Forældrene har dog mindst lige så stort et ansvar, som de bør tage på sig.

Der er altså her tale om et tosidigt forhold, og det har jeg gerne villet gøre opmærksom på. Ikke mindst vil jeg gøre opmærksom på menighedens stilling i denne forbindelse og dens pligt i retning af at prøve at få noget ud af det, når det kniber for præsten, ligesom forældrene som sagt bør se at få noget ud af det, når det kniber for læreren. Fra begge sider må man tage del i arbejdet.

Erik Appel: Det undrer mig noget, at det ærede medlem hr. Hvidberg ønsker at drage denne sag frem her ved 3. behandling, da vi har haft rigelig lejlighed til at skifte ord derom i udvalget. Jeg undrer mig også over, at en mand kan ophøje sig selv i den grad, at han mener at være så at sige den eneste sagkyndige i Danmark vedrørende kirkelige forhold. Jeg har haft med de ting at gøre, før det ærede medlem kunne knappe sine egne bukser.

Det ærede medlem hr. Hvidberg talte om, at det at tage en præstegerning op i udlandet, i Grønland, på Færøerne eller andre steder måtte betegnes som et offer. Jeg ved ikke, hvad der berettiger det ærede medlem til at betegne det således. Jeg har været 6 år i udlandet blandt danske, og jeg betragter det ikke som et offer, men som en vinding for mig selv at have fået lejlighed til at arbejde i udlandet blandt landsmænd, og jeg må gå ud fra, at de præster, der søger embede i udlandet eller søger arbejde i Grønland, har det på samme måde: at de føler trang til at gøre et arbejde de pågældende steder. Men når et menneske føler trang dertil, så er det ikke noget offer — så er det en vinding for dette menneske. Det ærede medlem prøvede på, som hans kollega forleden, at bruge de radikale som bussemænd. Jeg vil skænke ham denne fornøjelse, jeg holder mere af, at man fremfører saglige argumenter, end at man bruger hinanden som bussemænd.

Jeg må sige, at de forhold, vi har drøftet vedrørende præster, der er kørt fast i den danske folkekirke, har ligget mig — og vistnok de allerfleste andre udvalgsmedlemmer — lige så stærkt på sinde, som tilfældet har været for det ærede medlems vedkom-